

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 L.
» četrta leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 35

V Gorici, v soboto 2. maja 1925.

Leto VIII.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računalo na dogo-
voru in se plačajo v na-
prej. List izdaja Kon-
sorcijski

»GORIŠKE STRAŽE«
Tisk Zadruga tiskarne
v Gorici, Riva Piazzu-
ta št. 18.

Uprava in uredništvo:
ulica Mameli štev. 5,
— (prej Scuole). —

„Vdova Rošlinka.“

Marsikdo se bo začudil, ko bo na tem mestu zagledal zgornji naslov. Po dogodkih, ki so se pripetili v zadnjem času v našem prosvetnem življenju, je pa naravnost značilen, tipičen; označuje z nekako načelno jasnostjo razliko med našo »Prosvetno zvezo« in svobodomiselnimi »Zvezo prosvetnih društev«. Na eni strani smoteno delo zgrajeno na jasnih, neomajnih načelih, na drugi strani plitvo povdarjanje sloge, ki se izživlja v — »Vdovi Rošlinki«.

Kaj je vsebina te najnovejše slovenske komedije, smo že zadnjič povedali. Danes hočemo spregovoriti par odkritih besed na račun »Zveze pr. društev«, katere članica: goriško »Dramatično društvo« je to puho delo vrnilo v naše prosvetno življenje.

V zadnjem času smo bili parkrat prisiljeni, da smo se bavili z »Zvezo prosvetnih društev« in njenim delovanjem v deželi. V odgovor na naše opravičene opombe smo slišali psovke: razkolniki itd. ter brali zakletve, da se najvernejši kristjani zbirajo v njenem krogu.

Kako stoji stvari v resnici? Govoriti hočemo jasno in odkrito, da bo ozračje povsem čisto in ne bo raznim svobodomiselnim pisarjem mogoče skrivati se za obledele megle.

Kaj je z razkolništvom? »Prosvetna zveza« je bila ustanovljena pred »Zvezo prosvetnih društev«. Že par let vrši, kakor je celi deželi znano, živahno izobraževalno delo med nami. »Zv. pr. dr.« je po svoji ustanovitvi večinoma dremala in si je šele v zadnjih mesecih začela nekoliko menjati oči. Kakor je bila pa rojena iz razboljenega nasprotstva proti nam in našim načelom, tako tudi pri svojem vzdrmljenju ni zatajila svoje narave. Kjer ji je le količkar mogoče, seje razdor. Kako se je zgodilo v svetem in Gorjanskem smo že pisali. Kako je umetno ustvaril razprtije neki njen priganjač na Srpenici, razvidite lahko iz današnjega dopisa iz Srpenice. V Biljah in St. Petru pri Gorici so njeni svobodomiselnih prijatelji proti že obstoječim društvenim organizacijam ustanovili nove. V Šturjah so imeli sličen namen, a jim je spodletelo. Naj zadostuje! Že navedeni slučajji pričajo dovolj glasno, kdo

delo razkol in vstvarja prepire! Pribiti in ugotoviti smo morali še enkrat, da ostane za vse čase zapisano in bodo spregledali tudi slepci.

Kako je s krščanstvom »Zveze prosvetnih društev« in onih, ki se zatekajo pod njeno okrilje? Najzgovornejši odgovor na to nam daje — »Vdova Rošlinka«. Sicer smo imeli že večkrat priliko, da smo se bavili s protiverskim mišljenjem »Zveze pr. dr.«! Naj bravec samo spomnimo, s kako sveto vneto so po svojih društvi širili protikrščanske nazore pokojnega drja Jaga in prof. drja Vebra. Tudi z vprizarjanjem in pospeševanjem raznih dvomljivih iger, n. pr. »Stari grehi«, pri katerih so se s posebno slastjo povdarjali dovtipi napramni proti cerkvi, njenim ustanovam in njenim predstaviteljem, so javno kazali svoja stremjenja in nagnjenja. Radi ljubega miru in iz dobrohotnosti smo mi te pojave navadno molče prezrli. Z vprizarjanjem in širjenjem »Vdove Rošlinke« so se pa razgalili do dna. Vrgli so krinko proč, otresli so se za hip hinavščine in stopili pred občinstvo res taki kot os. Odkrito je postalo: »Vdova Rošlinka« je njihova zvezda-vojnica. Zato čutimo dolžnost, da to pred vso našo javnostjo povemo in obsodimo.

Že zadnjič smo povedali, da je »Vdova Rošlinka« delo, v katerem se ponižuje in blati slovensko kmečko ljudstvo in z raznimi dovtipi in prizori vzbujata strasti. Poleg tega pa smešni »Vdova Rošlinka« na ogaben način krščan, šege in navade ter je po vsem svojem plehkem jedru protiverska. V igri nastopa neki »pobožen romar«. V rokah nosi palico s križem, za klobukom blagoslovljeno svečko. Vsaka njegova beseda se cedi hinavske pobožnosti, vse, tudi razbrzdano spolnost, hoče vtešiti z molitvijo in romanjem itd. Kratko: po besedah naj bi bil ta mož svet romar, v resnici je navaden lakomen zvodnik.

Sodite sedaj, če ne pomenja vprizarjanje take igre najkrutejše žaljenje vsakega verskega čuta? Povejte, če ni »Zveza pr. dr.«, pod koje okriljem in v koje osrčju se je vprizarila, s tem javno udarila temelje svojemu delu, ki gre v smeri — »Vdove Rošlinke«?

Kaj se godi po svetu?

Volitve nemškega državnega predsednika so postavile evropske državljane pred nova dejstva. Zmaga maršala Hindenburga ni le zadeva nemške države, ampak takorekoč cellega sveta. Za lesenim možem novega državnega predsednika se skrivajo ljudje, ki imajo pred očmi navtančno izdelane načrte. To so ljudje, ki hočejo oživeti stari nemški duh, ki hočejo v svojem pohleptu zagospodovati nad vsemi svojimi sosedi. Ni zaman vzklil odstavljenej nemški cesar Viljem, ko je stavil za izid volitev: »Zdaj se čutim za deset let mlajšega«, in dal peti za hvalno mašo. Vedel je, da s Hindenburgovim nastopom zasinejo nemški republikani drugačni dnevi kot so bili za časa Friderika Eberta. Poglejmo si moža, ki bo odslej naprej nekaka zavesa za igro med kulisami.

Pavel Hindenburg.

Pavel von Beneckendorf - Hindenburg je bil rojen 2. oktobra 1847. iz

starih plemiških staršev v Poznanjskem, na vzhodnem Nemškem.

Naravno, da je oče vojak namenil tudi sina za vojaka. L. 1866. je Hindenburg že vstopil kot pehotni poročnik v vojsko. V vojni med Avstrijo in Prusijo l. 1866. je bil pri Kraljevem Gradcu ranjen. Čez par let je že bil v vojni proti Francozom. Tu je bil odlikovan in so ga poslali v generalni štab. Sedaj je šla njegova pot vedno navzgor; preko polkovnika, brigadnega majorja, brigadnega poveljnika, generalmajorja, divizijskega generala do armadnega poveljnika. S to častjo je l. 1911. stopil v pokoj in se nastanil v Hanovru. Zdelo se je, da je njegova pot končana. Toda zgodovina ga je poklicala drugam.

V svetovni vojni so Rusi vpadli v vzhodno Prusko. Nemške čete so že bežale. Tedaj se je obrnil cesar na starega generala v Hanovru in ga pozval naj kot generalni polkovnik reši vzhodno Prusijo. In res; 29. av-

gusta l. 1914. je s slavno bitko pri Tannenbergu pobil Ruse in rešil Nemčijo. Njegovo ime je postalo čez noč slavno. Že začetkom naslednjega leta je »zadužil Ruse« v Mazurskih jezzerih. Bitko za bitko je dobil. Ko je napovedala vojno še Rumunija, je Hindenburg postal vrhovni poveljnik vseh nemških čet. Strl je Rumune, se vrgel 1917. na italijansko fronto in začel prodirati v marcu l. 1918. v srce Francije. Po silovitih sunkih se je nemška moč izčrpala; Nemci so se morali umikati; 11. novembra je prišlo premirje.

Cesar se je odpovedal prestolu. Stari maršal je še peljal zbito armado iz strelskih jarkov domov, nato se je 25. junija l. 1919. v drugo unaknil v zatišje. Začel je pisati svoje vojne spomine.

Stari vojskovodja je zapustil v srcih vseh Nemcev svetel spomin. V njem so videli posebjeno moč nemškega naroda, nekakega bajnega junaka, ki bo rešitelj Nemčije. Že prej so ga obsipali z vsemi mogočimi častmi, kakoršnih je bil pred njim deležen le še slavni nemški maršal Blücher, »maršal Naprej«, ki je vedno drl naprej in zlomil Napoleonovo moč.

Vojak, a ne diplomat.

Videli smo, da je novi nemški državni predsednik vojak od pete do glave. Ni pa politično izšolan človek, ki bi bil zmogel voditi državo v miru. Meč ne odločuje o usodi države v mirnih časih. Viliem Bock nekdanji predsednik nemškega parlamenta, je pisal maršalu: »Za voditelja države je potrebna politična zmožnost, kot za generala vojaška veda. V Vašem dolgem življenju pa je bila politika za Vas knjiga zapčatena s sedmerimi pečati.«

Lesena lutka.

Pripoveduje se zgodba o maršalu Mac Mahonu (izg. Mak Maonu), ki je postal iz generala predsednik francoske republike:

Novemu predsedniku so predstavili nekega dne vse francoske zastopnike po drugih državah. Dvorni obrednik predstavi gospoda z besedami: »Naš poslanik v Rimu.« Čez čas zopet drugega gospoda z istimi besedami: »Ni mogoče«, vzkligne Mac Mahon, »tu je gotovo pomota. Saj ste že prej enega predstavili kot našega poslanika iz Rima.« Tedaj pristopi k predsedniku njegov osebni tajnik D'Harcourt (izg. D'Arkur) in mu zašepeče: »Gospod predsednik, v Rimu ima Francija namreč dva poslanika. Enega pri Vatikanu, enega pa pri italijanski vladi.« Pa vzkligne zadovoljno predsednik general: »Ta D'Harcourt ti je pa od zlomka; vse ti ve!«

Tako pravijo bo tudi Hindenburg le dotlej vodil politiko, ko bo moral odločiti meč. Za zeleno mizo bo pa debelo gledal. Moral se bo obdati s tajniki in svetovavci, da ga bodo vpepljavali v državniške modrosti. In tako bodo ti tajniki in svetovavci pravzaprav predsednik nemške republike. Hindenburg bo pa le oseba za zunanji blesk. Kakšni bodo ti ljudje si pa lahko mislimo. Prepričani monarhisti bodo prisegli na republikansko ustavo in vodili republiko. Tako so Nemci z izvolitvijo bajnega vojaka Hindenburga za predsednika republike izročili državo v roke Viliemovim pristašem. Tako je postal volk pastir ovčje črede.

Predsednikova oblast.

»Večglavi« nemški republikanski predsednik ima zelo široke pravice.

V nekaterih zadevah mu ustava polaga v roke še večjo oblast kot bivšim cesarjem. Seveda so ti bili samosilniki, ki jih ni brigala nobena postava. Najmočnejše predsednikove pravice so: vmešavanje v notranje državne razmere in razpust državne zbor. Cesar teh pravic ni imel. Smel je razpustiti državni zbor le s pristavkom raznih svetov. Predsedniku ni pa potreba niti razlogov povedati, zakaj pošlje poslance domov. S tem ima v rokah močno orožje; če mu parlament ni po godu, ga razpusti. Monarhisti imajo dobro karto v rokah proti republikancem.

Člen 48. weimarske ustave določa, da sme predsednik z orožjem prisiliti, če katera izmed (nemških) držav ne izpolnjuje dolžnosti, kot ji nalagajo zakoni. Ta člen daje predsedniku tudi pravice, da sme odrediti vse, kar se mu zdi potrebno za javno varnost. Sme vpeljati poštno cenzuro, omejiti svobodo tiska, prepovedovati shode, celo na lastninsko pravico sme poseči. Vso to dalekosežno oblast vrši lahko na svojo voljo brez kakršnekoli zbornice. Zato so bile nedeljske volitve tako ogromnega pomena; saj lahko brez težav ugledajo cesto nazaj k staremu režimu. Velik del krivde za to pa nosijo tudi republikanske stranke same.

Kdo je podstavil Hindenburgu ramena?

Nihče skoro ni pričakoval, da bo Hindenburg prodril, čeprav z nezadovoljstvom. Vsa poročila iz Nemčije so trdila, da je položaj za Marxa veliko bolj ugoden kot za njegovega protikandidata. Tudi račun je potrdil to domnevo. Pri prvih volitvah 29. marca so dobili desničarski kandidatje vsi skupaj 11.700.130 glasov; republikanski blok, ki je imel tri kandidate, je dobil skupno 13.250.420 glasov. Je torej precej nadkriljeval. Upali so, da bodo vse te številke odpadle sedaj na skupnega kandidata Marxa.

Da je izvoljen Hindenburg je predvsem krivda komunistov, ker so cepili svoje glasove na svojega kandidata. Thälmana je sedaj volilo okroglo 1.900.000 volivcev. Če bi komunistični vodje veleli, naj volijo tudi komunisti Marxa, bi prodril brez dvoma republikanec. Tako so pa s svojo neznačajnostjo pripomogli svojim največjim nasprotnikom v sedlo. Po njih krivdi je demokracija padla.

Vpoštevati je pa treba tudi, da se je sedaj udeležilo volitev dosti več volivcev kot pri prvih volitvah. Ti in pa ženske so po večini metali glasovnice v desno žaro. Pri teh slednjih je igralo po večini čustvo glavno vlogo, videli so v kandidatu posebjeno nemško slavo.

Bavarski katoliki so tudi večinoma volili za Hindenburga, ker ne marajo Marxa radi njegove izrazite levničarske smeri.

To so bili trije glavni činitelji, ki so pripomogli monarhistom do zmage. Zanimivo je tudi v katerih nemških deželah je zmagala misel demokracije in kod nasprotna. Vse Porenje in skoro vsa zapadna Nemčija je za Marxa. Kraji, ki so bili po vojni najbolj prizadeti si žele torej miru. Glavno mesto Berlin se je z veliko večino odločilo za republiko. Ravnotako tudi mesto Hannover, kjer je stari maršal redno bival. Industrijski kraji so se tudi odločili za Marxa, ker vedo, da ni zanje ugodno rožljanje z mečem.

Nasprotno so pa po vseh širnih pruskih in meklenburških pokrajinah, kjer imajo veleposestniki svoja zemljišča, skoro dve tretjini glasov dali

Hindenburgu. V teh pokrajinah je še tudi živa v spominu Hindenburgova zmaga nad Rusi. Iz teh vrstic je jasno, da je v Nemčiji še zelo močna predvojna zavest.

Odmevi teh volitev.

Diplomati v Rimu, Londonu, Parizu, Washingtonu in drugod so se živo pravevali, kdo bo prijel za nemško krmilo. Od tega bo dosti odvisno njih zadržanje.

V Rimu so splošno vsi listi preseščeni. »Corriere della Sera« pravi, da bo stari maršal kljub civilni obleki ostal še vedno vojak in bo vse odvisno od tega, kdo bo na osem in sedemdeset letnega moža vplival.

Francozi so pa zopet vsi iz sebe. Pred očmi že vidijo, kako jezdi Hindenburg na čelu Nemcev, da maščujejo svoj poraz v svetovni vojni. Vsi listi zahtevajo strožje mednarodno nadzorstvo nad Nemčijo. Nemške volitve bodo najbrže tudi vzrok, da se bodo v Franciji razpisale nove državnozbornske volitve in bo prišel zopet na prvo mesto kak Poincaré ali Millerand.

Anglež pa pravi modro in diplomatsko, da so volitve pokazale pravo nemško lice. Nemec, da noče iti po poti sporazuma z zavezniki.

Amerikanci pa mirno čakajo onkraj morja, kako se bodo stvari razvile, potem pa bodo mošnjiček odprli ali pa ga spet zadržili za posojilo Nemcem, kakor jim bo prav kazalo.

Nemci sami so pa sedaj še bolj ostro ločeni v dva tabora. Hindenburg je sicer dejal novinarjem, da bo nudil roko vsem poštenim Nemcem za skupno delo. Toda to je dejal on, ne pa tisti, ki so za njim. Republikanski ali »ljudski blok« pa je brzojavil po volitvah drju Marxu značilne besede: Izgubili smo sicer zmago, toda boj se bo nadaljeval!

»Mir.«

To je tista beseda, ki brli kot lučca v še daljni daljavi. Ljudstva hrepene skozi noč do nje, a morajo čez prepače in hribe, ki jih še slutijo ne in plamenček se jim vedno bolj oddaljuje.

Francesco Nitti pravi v svoji zadnji knjigi »La Pace« (Mir), da so tega krivi poveljni državniki, ki so napravili iz mirovnih pogodb kose papirja. Oborožujejo se; naravno, da so Nemci pritisku podstavili jeklene hrbte. Uničili so ženevski protokol; Nemci so se še bolj strnili v svojo brambo. In to gre dalje in dalje. Povojna politika vseh držav je splavila Hindenburga na površje. A tudi Nemci sami se ne zavedajo svojega položaja. Ne vedo, da je junak naše dobe tisti, ki z lastno žrtvijo prinese med umirajoče množice resnico in mir, ne pa kdor straši s krvavim mečem.

Ker noče Evropa spoznati tega načela, so misli Nittijeve, da bo še vedno »Evropa brez mira«. Zgodovina bo dala bržkone njemu prav.

nje. In tako jo je Radić lepo zavozil; ponižati se je moral pred svojim glavnim političnim nasprotnikom, ne da bi za to dobil kako mrvico ugodnosti. Radićeva vrtoglavost se je začela Hrvatom že opletati.

Mednarodni fašizem.

16. t. m. je imel zborovanje veliki fašistijski svet. Tu se je zlasti razmotrivalo vprašanje o sodelovanju s pokreti v inozemstvu, ki so fašizmu slični. Sprejeli so sklep, kjer pravijo, da obstoje pri 40 narodih gibanja, ki stremijo, kakor fašizem, za *socialnim redom in disciplino*; ni izključen neke vrste sporazum z njimi, ko se bode natanko spoznalo njih bistvo. — Pred par dnevi je pa taisti veliki svet sprejel resolucijo proti vsaki mednarodni zvezi. E, kar sme gospodar, tega ne sme hlapec.

Bolgarska »politika.«

Na Bolgarskem gre politika po starem tiru: danes ubijejo opozicionalca, jutri je pa kak vladen pristaš hladen. V pondeljek so našli zaklana predsednika vojnega sodišča. Zato bo pa dalo glave par zemljoradnikov ali komunistov. Ali res ni prelite še dosti krvi? Ali se politika res ne da voditi z drugačnimi sredstvi?

Žalostna smrt mladega vojaka.

Pri 2. polku težke poljske artilerije, osma baterija, v Modeni je služil mladenič letnika 1902. Mark Bernaza iz Zvonika v Istri. V kratkem bi imel biti odpuščen iz vojaške službe. Vsled težke bolezni, ki ga je že dalje časa tlačila, je bil ves obupan. Dne 20. m. m. je skrli puško v posteljo in zjutraj, predno bi moral vstati, si je pognal kroglo v levo stran prsi. Nekaj ur pozneje je zdihnil.

Proti Hindenburgu!

Koncem tega meseca pripravljajo monarhisti slovesen sprejem novega državnega predsednika v Berlinu. Socialni demokratje in komunisti se pa pripravljajo za ta dan na 24 urno stavko. S tem hočejo pokazati, da so še vedno pripravljeni za boj proti nacionalistom.

Velika tatvina.

Ta teden je bil okraden v vlaku med Dunajem in Trstom nek potnik. Tat mu je vzel vso gotovino, kolikor jo je imel, v znesku 30.000 dolarjev t. j. okroglo 735.000 lir. Se je splačalo.

Križev pot vojnega vjetnika.

V oktobru l. 1916. je prišel italijanski vojak Henrik Mazzamano v avstrijsko vjetništvo. Od tam se mu je po dolgih mukah posrečilo uiti v Rusijo. Tu so ga poslali v rudnike. Nobenega glasu ni bilo od njega. Oblastva so ga proglasila za mrtvega. Žena se je radi posestva drugič poročila in ima v novem zakonu že dva otroka. Ta teden se je pa »umrl« prvi mož zopet pojavil na pragu domače

hiše. Njegov križev pot gotovo še ni končan.

Nekaj ze gospode komuniste.

Naši komunistični agitatorji še vedno zelo radi pravijo pred nekim ljudstvom, da ni v komunistični državi treba niti vojakov niti davkov. To seveda vleče. Zdaj pa uvajajo v sovjetski Rusiji splošno vojno dolžnost. Kdor bo za vojaško službo nesposoben, bo moral plačevati celo poseben davek. Tako izgleda stvar v resnici.

Nemški duh.

Z izvolitvijo starega Hindenburga so oživel vsi monarhistični nemški krogi. Bivši cesar Viljem je odredil v svojem gradu slovesno službo božjo. Najbolj je pa po godu novi preokret avstrijskim velenemcem. V sredo je bil na Dunaju velik shod, kjer se je ustanovila »Zveza dela med Avstrijo in Nemčijo«. Namen ji je pripravljati pot za združitev obeh nemških dežel. Nemški duh zopet vznemirja Evropo!

»Edinosti« in njenemu dopisniku iz Biljane.

»Edinost« z dne 29. aprila je prinesla dopis iz Biljane. Dopisnik piše o predavanju, ki sem ga imel v Biljani dne 19. aprila. Iz vsebine dopisa sklepam, da ni bil dopisnik pri mojem predavanju navzoč. Ako je bil pri predavanju je njegov neresnični dopis še večjega obsojanja vreden. Prvič ni res, da je stopil proti sredini mojega predavanja g. Simoniti vmes, res je, da me pri enournem predavanju ni mofil nihče, ampak, da so me vsi navzoči z zanimanjem poslušali.

V drugem delu predavanja sem omenil tri svetinje, katere smo podedovali po naših očetih t. i. krščansko vero, slovensko narodnost in ljubezen do dela. Dokazal sem, da moramo te tri svetinje ohraniti, ker so potrebne za pravo srečo našega ljudstva. Trdil sem - in trdim še danes — da kdor izda eno teh treh svetinj je zmožen izdati tudi drugo. Ne smatram za dobrega kristjana onega, ki izda svoj narod, enako ne za dobrega narodnjaka onega, ki mrzi krščanstvo.

Dokazoval sem, da za dobrega kristjana ni dovolj, da moli, ampak da je potrebno vse naše zasebno in javno življenje spraviti v sklad s krščanstvom. Govoril sem obširneje o naši dolžnosti ljubiti in ohraniti našo slovensko narodnost, ter o enaki dolžnosti ljubiti in spoštovati delo.

Na kratko sem omenil, da imamo dve prosvetni organizaciji. Ena glavnih razlik med njima je, da se oklepa naša prosvetna organizacija krščanskega svetovnega nazora, druga pa (imenoval jo nisem) se tega svetovnega nazora ne oklepa. Opozoril sem na celotno moje predavanje, v katerem sem dokazal, da je krščanstvo za naš razvoj potrebno, ter prišel logično do zaključka, da je naša pro-

DNEVNE VESTI.

Za svetogorske romarje.

Od 1. maja dalje bo na Sveti gori poštni nabiralnik. Romarijem ne bo treba več nositi pisem in razglednic v Solkan. Po dolgem času vendar ena pametna.

Iz »krščanskih« listov.

Glasilo istrsko - tržaške gospode »Istarska Riječ« je v eni svojih zadnjih števil zopet spustila nekaj svojega strupa. Razume se samo ob sebi, da so to s slastjo ponatisnili tudi svobodomiselni ljubljanski časniki. Stvar je ta-le: v »Goriški Straži« smo priobčili vest o rimskem romanju Goričanov; notico smo dobili od pristojnega škofijskega odbora. »Istarska Riječ« pa se s smešno zlobjo zaletuje v naš list, češ tako romanje stané in ni treba, da naše bedno ljudstvo še priganjamo v Rim k papežu, ko lahko ravno tako tudi doma moli. Čemu bi nosili denar v Rim, ko vžije naš kmét lahko vse dobrote svetega leta doma, tako vzklika na koncu.

List tržaško - istrske gospode dobro ve, da ni nobeden prisiljen, da gre v Rim; le kdor more. Iz vsega njegovega zaleta pa veje sovraštvo do krščanstva in smešnje tega, kar je tudi istrskemu seljaku sveto.

Boste videli, da bodo za velikonoč in božiče zopet objavili uvodnik o Kristusu in nebesih. Prav kakor stari avstrijski uradniki, ki so hodili v cerkev le ob velikih praznikih, da je za-bit »fulk« gospodo spoštoval. »Treba seljaku i nešto vere, da radi za gospodu«, tako si mislijo ti gospodie.

Čiča Baja zna.

Sivi Pašić je premeten politik. Začel je zadrževati zanjko Štefanu Radiću. Vtaknil ga je radi veleizdaje v zapor. Radićev nečak Pavle je pa hotel strica na vsak način rešiti. Zato se je po dogovoru z njim vrpel pred Pašićem na kolena in izjavil, da se odpovedujejo Radićevi pristaši republikanstvu, da priznavajo vladajočo vladarsko rodbino in tako naprej, kakor so radikali hoteli. Stari »čiča Baja« (tako zovemo Beograđani Pašića) pa ni še izpustil Radića na prost. Dohajala so mu poročila, da Radićevi poslanci še vedno sejejo med ljudstvo republikanske ideje. Zato je sedaj rekel zadnjo besedo: spustim Radića, a se ne sme več brigati za politiko. Vedel je namreč, da bi Radić, komaj bi bil zunaj lahko spremenił svoje »monarhistično« prepriča-

Tu na tem le potu me je vrag premotil.

Spisal Peter Rosegger.
Podomačil Zagorski.

»Verjem, verjem,« jo je skušal umiriti Nande, »ampak mi nič ne moremo za to. Zaupam, Marica, da me ne boš pahnila v nesrečo. Če je zaradi poti ob Veli jelki, potem pač ravno toliko trpljenja nosiš, kot jaz.«

»Oh, še več, mnogo več!« je vzkliknila, »in ravno zato si moj!«

»Kar morem z denarjem pomagati, tega se ne bom branil.«

»Tako!« je rekla, »torej me imaš za tako? O ne, moj mladi fant, za denar se ne prodajam. Sicer te danes niti od daleč ne cenim več tako kot nekoč. Toda na prodaj mi nisi. Mene, dečko moj, se ne boš več zlepa o-tresel!«

»Tisočkrat si mi zasovražena!« je zakričal.

»Verjamem! Le to bomo videli, kdo je to pot močnejši, ti ali jaz. Misli si, da sem ena takih, kot so te in one

— ti jih pač gotovo poznaš — pa se motiš. Jaz te hočem imeti; ali te bom s svojimi objemi prebudila k ljubezni ali pa zadušila, to mi je zdaj že vseeno.«

»Predrži se, dekle! Ne poznaš me še!« je zaklical, bled v obrazu in s plamenečim pogledom.

»Dam ti še dva dni časa, Nande. Danes je sreda, v petek ob 12. opoldne se oglasim pri Mrakovih.«

»Kar napravi,« je dejal z zastrtim glasom, »le to svetujem, da preje greš k spovedi.«

»Kako to misliš?«

»Ne vemo, kaj se lahko zgodi.«

Drugi dan je pisal Nande Marici pismo. Prosi jo za življenje in smrt, naj ga ne žene v obup, kajti to naj ve, predno se bo dal odvrniti od poroke z Mrakovo, se bo zgodila nesreča.

Na te vrste ni bilo odgovora.

V petek zjutraj je videl Marico v cerkvi. Res je bila klečala v spovednici in zdaj je stala dolgo in nepremično pred velikim altarjem. Zdelo se je, da zelo pobožno moli; ni ji bilo vi-

deti, kakšno zlobo nosi v srcu. Vendar se je mogoče premislila, ali pa je prosila za milost, da premaga strasti, da bi se mogla iz ljubezni do njega odpovedati maščevanju.

Tako je premišljal Nande, ki si sploh ni mogel predstavljati, da se ne vrti celi svet okoli njegove sreče. — Pa stoji tam v postavi svetlolase deklice neizbrisna pravica, večna tirjatev do njegovega življenja in nebeskega kraljestva, to njegovi sebični naravi ni prišlo na misel.

»Danes si pa res prav pobožen, Nande!« mu je nakrat zašepnil glas in začutil je roko na svoji rami. »Saj ne moreš odtrgati očesa od altarja!«

Tirčica, njegova nevesta je stala ob njem.

Šel je z njo iz cerkve. Zavila sta v gostilno, zakaj Nande se je rad pokazal z lepo deklico z Mrakovega veleposestva. In četudi je v ustih ljudi krožilo vse, kar nevoščljivost premore, če se zavdanja vreden par pripravljata na poroko, je vendar Nande že zdaj užival vse časti, ki mu bodo v malo dneh šle kot imovitemu gospodarju Mrakovine. In mežnarjevemu

sinu, ki ni bil nič premožnejši kot cerkvene miši, so se take odlike na vso moč prilogle.

Iz gostilne je Nande spremljal, nevesto navzgor proti njenemu domu. Ta je stal dobro uro visoko v dolini in pot do njega je bila dobro zgrajena, le pusta in malce divja. Ob senčnatem gozdnem lazju se je vzpenjala in v globčini je bučal potok.

Tam, kjer se v ozadju začne dolina širiti in Mrakov grunt raztezati, so prava vrata iz žive skale. Med skoro navpičnim skalovjem temno zeva globel z gorskim potokom; pot je vsekana v skalo in močna lesena ograja varje, da ne strmoglaviš v globino. Nad potjo blesti podoba Matere božje, ki ima srce z mečem prebodeno. Za to se imenuje ta preseka od divji globeli »Pri žalostni Materi«.

Ko sta prišla do tega mesta, je rekla Tirčica:

»Tu naj mladi Mrak kar brž kaj ukrene. Kot vidim, postaja ograja že prhka. Prej se je mnogo čudnega dogajalo »Pri žalostni Materi«; za časa mojega očeta pa se ni zgodila nobena nesreča.« (Konec prih.)

svetna organizacija vsled tega, ker se oklepa krščanstva edina prosvetna organizacija, h kateri lahko pristopi vsak pošten Slovenec.

Gosp. Simoniti je podal pri debati pojasnila v enakem smislu.

O političnem društvu »Edinosti« se sploh ni govorilo.

Tudi ni noben govoril, da sta politično društvo »Edinost« in »Zveza prosvetnih društev« napadalni. Sploh se o politiki in političnih preprikih ni govorilo. Tudi se ni napadala nobena oseba in nikakoli organizatorji, kakor trdite. Ves dopis »Edinosti« je izmišljen in z resnico v največjem nasprotju.

Ako je bil g. dopisnik »Edinosti« pri predavanju navzoč, je bilo od nje jako nelepno, da se ni oglasil k besedi, ko je imel za to dovolj prilike. Dobro bi bilo, ko bi sedaj povedal vsaj svoje ime, da bomo vedeli ali je v dopisu pisal neresnico vsled slabih informacij ali hote.

Zasluge na »razkolniški tovarni psovki«, »napadih na rodnega brata«, »propagiranju nesrečnega razkola«, »luksusu strankarskega cepljenja«, »sekiri razkola« itd. prepuščam dopisniku »Edinosti«. Prepričan sem, da imajo za take lepe izraze poseben »slovar lepih narodnih psovki«, ki morajo dovesti do edine edinstvene edinosti vseh razkolnikov.

Vuk.

Mestne novice.

Svetovna potnika.

V sredo sta prišla v Gorico Mihael in Kamelija Derwlsky, ki potujeta s kolesi okoli sveta. V svet sta šla 1. 1921. in sta doslej prepotovala vso Evropo in severno Ameriko ter Afriko.

Jugoslovanski časopisi se dobe v Gorici v tobakarni g. Marca. Seme-niška ulica 2.

* Tudi Goričani deležni časti. Gospod Farinacci se je s svojimi častnimi fašistovskimi izkaznicami spomnil tudi na »sveto« Gorico. Predvčeranjem je doletela ta čast goriškega trgovca Orzana v Gosposki ulici.

* Davkoplačevalci! Mestno županstvo nas obvešča, da bodo od 1. do 8.

maja t. l. na vpogled pri županstvu (obrniti se je treba na vratarja) seznaniti o davčnih dokladah na stavbe in zemljišča za l. 1924. Opozarjajo se davkoplačevalci, da morajo plačati omenjene doklade v treh obrokih počeniši z junijem letošnjega leta do oktobra letošnjega leta.

Smrtna nesreča našega rojaka v tujini.

Aumetz v Franciji.

Dne 20. aprila se je tukaj ponesrečil 34 letni Jakob Jug iz Volč pri Sv. Luciji. Zaposlen je bil v tukajšnjem rudniku samo približno poldrugi mesec in že je nesreča hotela, da nas je moral zapustiti. Hitro po katastrofi je bil prepeljan z avtomobilom v Algrange v bolnišnico, kjer je pa že drugi dan izdihnil. Pogreb se je vršil na 25. v Algrange. Na zadnji poti ga je spremljalo mnogo Slovencev-rudarjev. Pokojnik je bil zelo mirnega značaja, radi tega priljubljen pri vsakomur, ki ga je poznal. Slovenci so mu poklonili krasen venec, ki mu krasil grob daleč proč od svojih dragih, od njemu tako drage domovine. Doma zapuščal ženo in dva nedorasla otroka, ki jih je zapustil pred kratkim odhajajoč iskat srečo v tujino, ki mu je prinesla smrt.

Dragi Jakob! Odšel si, a spomin Tvoj ostane med nami! Lahka naj Ti bo tuja zemlja! Družini in sorodnikom v domovini naše sožalje! Nadaljnja pojasnila daje Krivec Srečko, Rue d'Ottange 31. Aumetz, Lorain, France.

Listnica uredništva.

J. S., Prem: Je treba lovske karte.
J. S., Sužid: Dopisa, po katerem vprašujete, nismo prejeli. Zato Vam žalibog tudi ne moremo vrniti nikakih pisem. Poglejte, če niso založili na pošti. Sporočite nam ponovno, zakaj je šlo, potem bomo radevolje ustregli Vaši želji.

Aleksandrija, Egipt: Vaš dopis nas je razveselil. Ker je pa brez podpisa, ga, žal, ne moremo priobčiti. Nepremakljivo načelo vsakega lista je, da priobčuje samo dopise s podpisom. Saj veste, da smo navezani na strogo uredniško tajnost, zato nam javite svoje ime in mi bomo dopis priobčili. Poročajte nam še kakšne druge novosti iz tujine. Pozdrave!

menda sam uvidel svojo popolno nesposobnost ter se hoče častno odpovedati.

Marijino Celje nad Kanalom.

Kdor zasleduje danes časopise, opazi širom goriške dežele veselo gibanje. Povsod ustanavljajo društva, a pri nas ni opaziti nobenega gibanja. Ne bom našteval danes vzrokov, temveč hočem napisati par besedi na naslov onih fantov, imen zaenkrat nočem izdati, ki prirejajo po svoji in v bližnjih vaseh razne koncerte. pri katerih prepevajo grde, umazane pesmi, katere so morali zložiti v družbi samega peklenščaka. Med odmori pa se slišijo tako grozne kletvine, da pametnega človeka kar nizlica trese. Ali je potem čudno, da otroci iz žibelke izgovarjajo kar slišijo iz ust teh nesposobnih evangelistov? Fantje, ne tako naprej! Ne delajte sramote sebi in celi duhovniji! Združite se in ustanovite prosvetno društvo, kjer boste delovali sebi v korist, slovenskemu narodu pa v čast.

Eden, ki vam želi dobro.

Idersko pri Kobaridu.

Ker me smatrajo za dopisnika dopisa v 29. številu »Goriške Straže« z dne 10. aprila, izjavljam, da dopisa nisem pisal jaz ter nisem z njim v nikakoli zvezi. — Aložij Miklavč, Idersko štev. 69. — (Potrijujemo! Op. uredništva.)

Iz Gorenjega polja.

Naše društvo je začelo z živahnim delovanjem. V teku par mesecev našega obstoja smo imeli že 5 predavanj. Posebno smo bili veseli zadnjih dveh predavanj. Na vel. nedeljo po blagoslovu nam je predaval g. akademik Nanut iz Kanala, ki je v jedrnatih izjavah dokazal, da je le pot in delovanje »Prosvetne zveze« za naš narod edino pravilna in odredilna.

Na belo nedeljo je predaval preč. g. dekan iz Kanala. Iz njegovega predavanja smo jasno spoznali, kaj je prava izobrazba Obema gg. naša iskrena hvala!

Podmelec.

Po dolgem času se tudi mi oglasimo v naši priljubljeni »Goriški Straži«. Naša čitalnica vedno deluje, čeprav sedaj le bolj na tihem. Tamburaški zbor vežba g. Kuštrin, katerega želimo veliko vspeha. Pevski zbor se je razdril, zaradi nekaterih fantov, ki bi lahko rekli, da jim je bolj ljubo, ako zaslišijo, kako svira harmonika. Naši zavedni mladini pa polagamo na srce: oklenite se društva, prirejte zabavne večere! Radi bi tudi videli, da bi nas spet razveselili s kako igro. Ustanovil bi se lahko tudi dekliški krožek, ker je zadosti zavednih deklet. Torej fantje in dekleta, proč z malodušnostjo, ne poslušajte hujskarjev in klevetnikov! Proč s takimi, ki bi vas radi odtrgali od društva. Društvo je naša narodna svetinja, kjer se vzgajajo poštene fantje in dekleta. Fantje in dekleta vzemite ta opomin k srcu in ne bo vam žal.

Iz Štanjela.

V nedeljo dne 3. maja ob 3. uri pop. priredi bralno pevsko društvo »Štanjel« v Štanjelu na grajskem dvorišču lepo spomladansko veselico s sledečim sporedom: 1. O ci bel cisel di Udin, pesem. 2. Pozdrav, mešan zbor. 3. Dekleta in gospodične, kuplet. 4. Romarica, deklamacija. 5. Delavski pozdrav, moški zbor. 6. Mizar, kuplet. 7. Repoštev ali gorski duh. (Čarobna igra v 5. dejanjih). 8. Župan, kuplet. 9. Pojdem na Hrvatsko, mešan zbor. Med posameznimi točkami svira godba. V slučaju slabega vremena se bo veselica vršila v grajski dvorani. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Srpenica.

Gospodu Adolfu Trebšetu, predsedniku društva »Stol« v Srpenici. Ker je resnicoljubnost lepa čednost in zavijanje nevredno poštenih mož, je treba omenjenemu gospodu priklicati v spomin, kdo kali vodu v društvu in kakšne so njegove »zasluge«,

katere tako poudarja v torkovi »Edinosti«.

Na občnem zboru društva »Stol« je društvo sklenilo, da pristopi k »Prosvetni zvezi«. To je pisano v zapisniku občnega zbora. Pri seji so opetovano odborniki pozivali predsednika Adolfa Trebšeta, naj izpolni naročilo. Šel je v Gorico in društvo včlanil v »Zv. pr. društev«.

Ko je članstvo to zvedelo, ga je pozvalo na odgovor. On se je pa izvijal, da je to pomotoma naredil, da ni bilo v tajništvu »P. Z.« nobenega in tako da je šel v tajništvo »Z. P. D.« in tam svoje društvo včlanil. Toliko glede pristopa samega.

Tajništvo »P. Z.« je obvestilo pred belo nedeljo, da pride njen predavatelj tudi v Srpenico. Adolf Trebše je odpisal, da ga ne rabi, ker je društvo drugje včlanjeno. Dopis sta podpisala on in tajnik. Ko so vsi ostali odborniki to zvedeli, so pismo pozvali »P. Z.« naj predavatelj le pride, če ne bodo oblastva nagajala. Predavanje se je vršilo ob navzočnosti 25 članov.

Da je slika popolna treba še omeniti, da je teden dni poprej imel odposlanec »Z. P. D.« 10 ljudi pred seboj; ko je zazvonilo polдне sta ostala sama s predsednikom.

»Zveza pr. društev« se ni med predavanjem niti enkrat omenila. Da je odposlanec pozval navzoče, naj mu ploskajo, se je Adolf Trebše, ki ni bil niti navzoč in je šel tisti dan menda v Bovec fotografirat, debelo zlagal. To pričajo lahko vsi navzoči in menda verjame takim stvarjem le naivnež, kot je dični gospod »predsednik« sam. Toliko glede predavanja.

O »zaslugah« gospoda Adolfa Trebšeta pa pričajo člani sami, ki so z lastnimi žulji zgradili društveni oder, ne pa s predsednikovimi, ki je večinoma zaposlen kot fotograf. Da je odbil od društva najbolji delavne član, je tudi vsem znano. Kdo torej dela na svojo pest in kali vođo?

Toliko, da bo gospod predsednik spoznal resnico, če bo hotel. Dano pa mu je na prosto, da še naprej zavija.

Eden, ki ve.

Idrija ob Bači.

V nedeljo 26. t. m. smo videli idrijsko mladino prvič nastopiti na odru. Igrali so Dr. Krekovo: »Tri sestre« v občo zadovoljnost vdeležencev. Poleg tega sta bili dve deklamaciji, 2 pesmi je pel domači mešani zbor, eno pa moški zbor. Na koncu je nastopil z eno pesmijo tudi slapski pevski zbor. Da se med pavzami nismo dolgočasili, je skrbel prav izvrstno tamburaški zbor iz Podmelca in pa vrli kupletist g. Bratuž. Cela prireditev se je naravnost nad vse našo pričakovanje pohvalno obnesla, da prav lahko iz srca častitamo vrlému »Prosvetnemu društvu« kot tudi »Dekliškem krožku«.

Po prireditvi smo se pri prosti zabavi zbrali v lepi dvorani, kjer nam je v prijateljskem razpoloženju naglo minil večer, ki nam vsem ostane v nezbrisnem spominu. — Tu smo bili vsi skupaj kakor bratje, naše veselje pa je bilo tem večje, ker smo imeli v svoji sredi našega vrliga tajnika »Prosvetne zveze«, ki nam je v lepem govoru še bolj utrdil bratsko vez, ki nas veže z društvu ki stoje na vzvišenih načelih »Prosvetne zveze«.

Viharen aplavz in pa nabrani darovi za sklad »P. Z.«, so najboljša priznanja »P. Z.« in pa protest proti nesramnim napadom edinjaških časopisov na »P. Z.« in naš priljubljeni »Naš Čolnič«.

Idrijske novice.

Javno bolnico

namerava ustanoviti odbor, ki se je sestavil z namenom, da izvede dostojno praznovanje 25 letnice našega vladarja. Dosedanja izolacijska bolnica naj bi se popravila tako, da bi imela stalno 30 postelj na razpolago. Zraven te bolnice naj se postavi novo poslopje, v katerega naj bi se namestilo 6 postelj za slučaj nalezljivih bolezni. Pri preuredbi bolnice se misli gledati v glavnem na to, da se bo dobila mala operacijska dvorana, da se

Kaj je novega na deželi?

Renče.

»Kraljica palčkov.«

V nedeljo 3. majnika priredi miren-ska šolska mladina izlet v Renče in bo predstavljala ob 3. popoldne v veliki dvorani Delpin - Žnidarič otroško igro »Kraljica palčkov«. V Mirnu so igro že dvakrat vpriporili in dvorana je bila nabita do zadnjega kotička. Res, čarobna je ta bajka mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča. Vsakdo se bo naslajal strmeč v te pestre, govoreče, naslajal in rajajoče žive slike iz kraljestva teh ljubkih — pedenjmožičkov in laketbradičkov. Iz zemeljskih votlin se čuje delavska pesem palčkov, mogočni kralj je zamaknjen v začarano kraljico, šegavi norček — sok vsega kraljestva — se šopiri na prestolu in dovtipno zboda s svojim namazanim jezičkom kraljeva svetovalca in učenega poslanika iz sosednjega kraljestva bratov palčkov. Raznoga kraljevska svatba zbudi gotovo tudi v Renčah toliko vshičenja, da zadoni samo eden »oh? prijetnega iznenadenja po vsej dvorani. Recitacije hrepeneče kraljice, njen ples in beg vzbudi višek občudovanja in odobravanja. Njeni pesniški opisi vseh naravnih krasot so tako dovršeni, da na vidiš solnčne žarke, duhaš vonj cvetlic, slišiš žgoljenje ptic, piskanje pastirčkov in meketanje njih čred, uživaš svobodo visokih planin itd. — uživiš se v vse naravne krasote!

Vsi naši vrlji Renčani, njih sosedi iz Grajšča, Bukovice, Vogerskega, Volčjedrage in Prvačine, a tudi vi

goriški meščani: prihitite gledat to »Kraljico palčkov« in videli boste res nekaj lepega!

Občudovalec palčkov.

Iz Sovodenj pri Gorici.

Odkar nam gospodarji sedanji župan se ni za našo občino še ničesar dobrega ukrenilo. Občinsko gospodarstvo se vodi popolnoma brezglavo. Vas Peč ima poti hujše kot v Galiciji; pitna voda primanjkuje, ravnatako v Gaberjah, kjer sta se gradila dva vodnjaka, ki sta oba neuporabna in pijejo ljudje umazano vipavko. Oba mostova se bosta kmalu zrušila. Vsa tri pokopališča so bila skoro do sedaj še v žalostnem, poškodovanem stanju in je sovođenjsko še sedaj odprto vsaki živali. — Nekdaj so Sovodnje slovele v miroljubnosti, sedaj pa ni noben popotnik varen, da ga ne aretira v preveliki gorečnosti županova straža za kako malenkost. Tudi streljati in groziti na mirne občinarje je njegova navada, tako da človek res ni več varen svojega življenja. Kmalu se bo ogibal vsak človek naše vasi, ako se takoj ne ukrene, da se povrnejo take razmere, kot so drugod.

Vsa županska opravila se seve opravljajo in raznašajo po občini skoro le po županovih ženskah. Tudi se nezmožna pomožna pisarica vse preveč briga za druge posle, le ne za uredniško delo. Županska oblast služi večkrat v osebne namene in v škodo občinarjev. Skrajni čas, da se takemu svojevoljnemu županovanju napravi enkrat odločen konec, dokler ne zabredemo še v hujšo zmedo. Župan je

bodo lahko vse nujne operacije izvršile v našem mestu. Bolnica naj bi suzila v nesrečah in v boleznih rudarjem in domačemu prebivalstvu. Bila bi pa na razpolago tudi tukajšnji vojaški posadki. Na zdravnikih ne bo pomanjkanja, ko bodo stalno nastavljeni trije občinski zdravniki in sicer eden za mesto Idrija, drugi za mestno okolico in tretji za Cerkno in okolico. Pomagal pa bo lahko vedno tudi rudniški zdravnik. Da zbere v ta koristen namen čim več prispevkov, namerala odbor prireditelj različne javne prireditve.

ZDRAVSTVO.

Za ljubo zdravilje.

»Ej, ko bi le zdravje bilo«, vzdihne ta ali oni, ko ga kje ščiplje in zvija. Pa leti k zdravniku in lekarnarju, če ne celo k mazaču po pomoč. Šteje drage denarje za razne lončke, stekleničice, praške, ovitke in tako naprej in se ne zave, da si vse to lahko sam dosti ceneje preskrbi. Saj je mati narava tudi za ubogega zemljana poskrbela, če je v stiski in boleznih. Če leči živali in rastlinje, mar ne bo tudi za človeka poskrbela?

Zdaj je potkalta pomlad na vrata. Razgrnila je svoje pisane loke in livade, osula se s cvetjem in zelenjem. Je vsa ta krasota le za oko? Mati narava je umnejša kot mi. V vsej tej lepoti se skriva dosti koristnega. Vse to različno rastlinstvo nabirajo mestni lekarnarji, ki je potem v različnih »flašicah« prodajajo ljudem z dežele, ki bi lahko le roko stegnili in imeli zdravilo doma. Poglejmo!

Sedaj dobimo prvo *brezino popje*, ki nam pomaga za trganje, udnico, vodenico, izpuščanje, če pijemo čaj z medom. *Voda, ki teče iz brezinega debela*, je zdravilo za krvne bolezni in dobra pijača. *Stelja mladega brezovega listja* vzame bolezen iz kosti in krvi, če ležiš ali se zakoplješ v njej. Mora biti pa za vsakokratno ležanje nova in sveža; listje, ki je vleklo bolezen nase, je že strupeno.

Po gozdih in pod starimi drevesi raste čemaž. Švicarski župnik Güntle nasvetuje, da jemo pomladi juho iz njegovega širokega listja (ki diši kakor češen) in uživamo to listje s kruhom. Izžene in razžene vse, kar se je nabralo preko zime slabega v telesu.

Regrat, lediščica, tropotec, rman uživamo lahko kuhano kakor špinačo ali pa iztisnemo njih sok ali kuhamo čaj. To nam oživi in izčisti kri.

Korenne blušča, angelike, velikega korena, krvomočnice in druge zdravilnice prinašajo zdaj na trg. Iz bluščeve dobimo prav dobro mazilo za udnico, če prevezemo na tenko razrezano korenino na laškem olju, odcedimo olje in mu pridenemo toliko voska, da se zgosti. Angeličin čaj in prah pomaga za kašelj, vratne in pljučne bolezni, škrofelne ali bramorje. Je tudi znano zdravilo za živinsko kugo in druge živinske bolezni. Vino in žganje, v katerem se je namakal veliki korén, je dobra pijača za stare in opešane. Bolna pljuča in želodec, bolno kožo si umivaj ali nateri s takim žganjem. Za mazilo nastrži korenine, primešaj ji kuhanega masla, prevri in maži bolne noge, želodec — no, kar boli. To mazilo je bilo včasih zelo v čislju za bolečine v križu, zdaj pa je pozabljeno.

Malokdo se še spomni, da dobi zdaj tako zdravilo, ki je našim starim ljudem izvleklo in preprečilo toliko bolezni. To je *smola*. Včasih so jo nabirali od vsake vrste drevja in si pomagali z njo. Zdaj so obliži in mazila ob kredit, vse rajši vživa praške.

Pred petdesetimi leti so si devali za trganje v ušesih ali v očeh smoline obližke, tako velike kakor star krajcar, za bolec in druge bolečine v križu in drugod smolin obliž velik kakor nekdanji tolar. Za bolečine v zobeh in v glavi so ga devali med pleča, za oči nad sencí, za ušesa za uhljem. Seveda je bila potem koža rdeča in se je poznalo še nekaj časa, prav zato je prišel obliž, ki vleče bolezen pri koži ven, ob kredit. Toda smola se tudi vživa. Za različne zastarane pljučne in krve bolezni si pomaga, kdor uživa po dvakrat na dan zrno smole. Vdihovanje smolinoga duha je pomoč za naduho in kašelj. Za hude garje in še druge kožne bolezni priporočajo mazila iz smolinih izdelkov. Katranovo milo razkuži kožo in perilo in je jako na mestu v času nalezljivih bolezni.

Izvrstno zdravilo nam ponuja pomlad tudi v *pelinu*. Nič ni boljšega za opešan želodec in kri kakor sok mladega pelina, če ga uživamo kar samega po par kapelj ali par kapelj žganja, v katerem se je namakal 4 dni mladi pelin. Za pljučne bolezni priporočajo stari ljudje vživanje slanice s pelinom na črnem kruhu. Tudi pelinov sok ali vino, v katerem se je namakal ali na katerem je prevrel pelin, je izvrstno zdravilo za želodčne bolezni, za ženske krvne bolezni, za kašelj, pešanje, za gliste in vetrove.

Socialni vestnik.

Brezposelnost v Italiji.

Danes toži ves svet o brezposelnosti. Številke delavcev brez dela so skoro v vseh državah vedno večje; s tem je v zvezi tudi izseljevanje. Celotno bogatih in industrijsko visoko razvitih državah raste brezposelnost dan za dnem. Če smemo verjeti, je največja brezposelnost na Angleškem. Tu pride na 1000 ljudi 25, ki iščejo dela. Ni davno od tega, ko se je skušalo v angleški delavski zbornici odpomoči temu zlu s tem, da bi vse brezposelne delavce zaposlili pri poljskih delih. Toda to se ni obneslo. Najmanj brezposelnih je pa v Franciji. Razumljivo, ker je število prebivalstva vedno manjši in je vsa severna Francija potrebna obnovitvenih del.

Kako pa je v Italiji? Izšla je statistika generalnega državnega ravnateljstva dela. Iz nje povzemljemo:

Leta 1924. je bilo meseca januarja brez dela 280.775 oseb; to število je padlo v septembru na 115.590; potem se je pa zopet dvigalo in je znašalo koncem decembra lanskega leta že 150.449. Januarja letošnjega leta že 156.382 in februarja 156.659.

Največ brezposelnih je po navadi med zidarji in ontmí, ki delajo pri cestah in vodovodih; v juniju lanskega leta jih je bilo brez dela 212.043! Za temi pridejo dninarji na polju in potem kovinarji. Te tri stroke izkazujejo stalno največ brezposelnih.

Z brezposelnostjo je v zvezi tudi izseljevanje. Lansko leto se je izselilo iz Italije v dobi od januarja do decembra 401.888 oseb. In sicer skoro polovica čez morje, pol pa v druge države v Evropi. Vrnilo se jih je spet domov 168.097. Tako da jih ostane v tujini še vedno 233.791; t. i. od vsakih 100 Italijanov je bil lani eden stalno v tujini.

Letos v januarju se je izselilo in dosedaj ne vrnilo 15.404 oseb; februarja pa že 16.173. Vprašanja o socialnem vprašanju delavstva, kot vidimo, ni tudi fašistovska vlada, kljub močnim obetom rešila.

MALA DRUŽINA sprejme takoj služkinjo, ki zna dobro kuhati. Obrne naj se v trgovino Raštelj štev. 36.

IŠCEM zanesljivega hlapca h ko-njem in dva irnažarja za žganje apna, nastop takoj, plača po dogovoru.

Avgust Gabrijelčič, Ložice n. Plava.

Naprodaj je veliko posestvo v Jugoslaviji: tronastropna hiša krita s pločevino, nov hlev za 25 goved, 10 prašičev in 20 ovac, kovačnica, nov zidan kozolec, 60 oralov pašnika, smrekov gozd, vsajenega je 30 mernikov belega žita in 10 mernikov ovs, senožet 160 oralov na solčni legi. Posestvo se proda skupaj ali na drobno; odda se tudi v najem z živino vred. Cena se poizve pri prodajalcu **Francu Prezelj, Podporozen št. 6, Dauča p. Sorica. Jugoslavija.**

REDKA PRILOŽNOST!!

Radi selitve prodam vse v umetno mehanično stroko spadajoče orodje, kakor tudi sobno in kuhinjsko opravilo po najnižnji ceni. — Gorica, Via Torriani štev. 13.

15 LETNA POŠTENA deklica, zdrava in krepka želi mesta kot vajenka v kakšni trgovini. Naslov pove uprava.

NA PRODAJ so po ugodni ceni stelaže in miza (bank) za prodajalno, vprabne tudi za pekarno. Delo lično in trpežno. Naslov pove uprava lista.

Valuta.

Dne 30. aprila si dobil:

za 100 franc. frankov	127.25 do 127.75 Lir
za 100 belg. frankov	123.— do 125.— Lir
za 100 švic. frankov	472.— do 474.— Lir
za 100 češ.-slov. kron	72.35 do 72.75 Lir
za 100 dinarjev	39.35 do 39.55 Lir
za 1 šterling	118.25 do 118.45 Lir
za 1 dolar	24.35 do 24.45 Lir
za 1 zlato marko	5.78 do 5.84 Lir
za 100 avst. kron	0.0341 do 0.0347 Lir

Beneške obligacije.

Dne 30. aprila: Srednji kurs L. 79.61, v Trstu 79.25; v Milanu 79.75, v Rimu 79.70 L.

Primarij kirurg Dr. Lojze Sussig,

prej asistent na dunajski vseučilišni kliniki profesorja Hohenegga sprejema vsak delavnik od 2-3 ure popoldne Corso Verdi 21-II, telefon štev. 196.

NA PRODAJ JE LEP KOLESELJ z usnjato streho in v popolnoma dobrem stanju. Informacije daje Ivan Fiegl, gostilničar, ulica Sv. Ivana — Gorica.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko primarija **Dr. A. DE FIORI** v GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14 SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Lloyd Sabauda.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

veliki brzoparniki:
»Conte Rosso« 26. maja 1925.
Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Tomaso di Savoia« 16. maja 1925.
»Principessa Maria« 27. maja 1925.
Iz Genove v Buones Aires 19 dni.
Iz Genove v Buones Aires v 13½ dneh.

v Avstralijo:

»Re d'Italia« 15. maja 1925.
Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

(Gradska štedionica)

v LJUBLJANI

Stanje vložnega denarja preko 125 milijonov dinarjev ali 500 milijonov kron Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Zlasti plačuje za vloge po dogovori v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči za nje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana.

z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladoletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je

popolnoma varna.

V kratkem otvori novo trgovino z
manufakturo in modnimi predmeti

Giuseppe Massig

Gorica, Corso Giuseppe Verdi št. 18

(nasproti uvoznemu trgu.)

Bogata izbira raznega svilenega, volnenega in
bombažastega blaga itd. itd.

Cene zmerne!

Cene zmerne!

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem otvoril trgovino manufakturnega blaga za moške obleke iz najboljših čeških in domačih tovarn, združeno s krojaško delavnico. Izvršujem obleke po najmodernejšem kroju in konkurenčnih cenah. Travnik (Piazza della Vittoria) št. 17, tik bratove brivnice.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

G. ZOTTER,
krojaški mojster.